

ANKARA BAROSU SAYIN BAŞKANLIĞI'NA

“... Bir söz vardır, ‘bir mektebin açılması, bir cezaevinin kapanmasıdır.’ Yalnız bu sözün değeri, yani bir cezaevi kapatabilmek, suçlu adedini azaltmak, her şeyden önce açılan okulun niteliğine bağlıdır. İlköğretimin suçluluğu azaltacağını zannetmemeliyiz. Ferri’nin dediği: ‘alfabe ve gramerin suçluları azalttığını zannetmek hayal peşinde koşmaktır.’ (...)”¹

KONU _____ : **“Pedagojik Suçları Araştırma Kurulu”** Kurulması Hk.

ANLATIM _____ : 1. “Pedagojik Suç” teriminin, literatürde yer alıp almadığı hususu tarafımızdan ayrıca araştırılmış olmayıp, terim bir eğitimciye aittir. Olasıdır ki, “pedagojik suç” terimi tanımlandıktan sonra, kapsamda kaldığı söylenilebilecek, kimi suç tiplerinin verili mevzuatta zaten karşılığı vardır dahi denilebilecektir. Ancak, herhangi bir yurttaş ile okul öncesi, ilköğretim-lise eğitim yıllarına ait unutamadığı anılar bağlamı ile yapılacak söyleşilerde, tinsel dünyadaki iz’leri, söyleşi yapılan tarihe dek sürmüş, pek çok travmatik / yıkıcı anı(-lar) dinlememiz mümkün olabilmektedir. Anlatılanların pek çoğunun ise verili mevzuatta karşılıklarını bulmak mümkün olamamaktadır. Aşağıda aktarılacak olan örnekler, kimi veli ve çocukların aktardıklarından geriye kalanlardır. Örneğin,

1.1. Cehennemde Yanmak ve Din Eğitimi, Din Dersi Kitapları: *Okuldan bir telefon gelir, yetkili “Sayın Veli, acilen okula geliniz. Çocuğunuz iki saattir ağlıyor ve biz Onu susturamıyoruz” der. Veli heyecanla bunun nedenini sorar, öğretmen “din dersinde cehennemi anlatmıştım, birden ağlamaya başladı, şimdi de susmuyor, ‘ben de yanacağım, annem babam da yanacak” diyor. Lütfen acilen geliniz ve çocuğunuzu alınız. (...)”.* Veli çocuktan, olayın ‘aslı’nu öğreniyor: Öğretmen, içki içenlerin, yalan söyleyenlerin cehennemde yanacağını söylemiştir ve çocuk anne/babasının içki içmesini engelleyemediğini düşünmüş, onların bu surette yanacakları korkusuna kapılmış, kendisinin daha önce bir olay ile ilgili annesine yalan söylediğini anımsamış, vs. Müfredatın bu halini “pedagojik” bağlamda nasıl tanımlamak gerekmektedir? Ortaya çıkan olay, bir suçu işaret etmekte midir? Yine,

1.2. 11 Yaşında Bir Çocuğun “İntihal” Eylemi, Öyle mi? *Bir gün bir veli çocuğunun öğrenim görmekte olduğu okuldan telefon ile aranır. Bu tür aramalar genellikle, çocuğun okul revirine acilen kaldırıldığı olaylar ile ilgili olarak yapılmaktadır. Veli, telefonunda, okulun telefon numarasını görünce yoğun bir panik yaşar ve fakat yapılan bu kez revir bağlamı bir arama değildir. Telefondaki ses kendisini tanıtır: “Çocuğunuzun ... dersinin öğretmeniyim, çocuğunuz da şu anda karşımda, yapacağımız görüşmeyi O da dinlemektedir. Çocuğunuz verdiğim ödevi yapmadığı gibi, ödev yerine bana, arkadaşlarının ödevlerinden karma olarak çektiği fotokopi sayfalarını*

¹ Prof. Dr. Faruk EREM, *Adalet Psikolojisi*, s.232; 11.Bası, 2003/Ankara.

sunmuştur. Bakınız hanımefendi, çocuğunuzun yaptığı fikir hırsızlığıdır, çocuğunuzun karne not ortalamasını artık 4 ya da 5 yapmam mümkün değildir, böyle yaparsam diğer çocuklara haksızlık yapmış olurum. (...)" Veli, konuşma içinde geçen 'hırsız' lafzı, tüm bunların çocuğu tarafından duyulmuş olması, not ortalamasının ilânihaye yükseltilemeyeceği ve bunun dahi çocuğu tarafından duyulmuş olması, vs gibi karmaşaya dönüşen duygu-düşünce saldırısı altında fenalaşır... Telefondaki ses üstelik "diğer çocuklara haksızlık yapmış olmaktan" söz etmektedir. Oysa çocuk henüz 11 yaşındadır ve doğru ya da yanlışlığı ayrıca tartışılması (belki de çocuğun yaratıcılık dünyası ile ilişkilendirilerek değerlendirilmesi)² gereken fotokopi çekirme eylemi, kendisinin ve ebeveynlerinin cezalandırıldığı bir sürece dönüşmüştür. Öğretmenin, bu oluş'taki eylemini nasıl tanımlamak gerekmektedir? Bu eylemin çocuğun duygu ve düşünce dünyasında, bundan sonraki karşılıkları neler olacaktır? Vs. Yine,

1.3. Deneme Tahtası Yapılan Duygusal Dünyalar: Öğrenci heyecanla eve gelir ve "Anne/baba, mahkeme SBS sınavını kaldırmış, oh ya acayip rahatladım, şimdi derslerime daha rahat çalışabilir, artık futbol da oynayabilirim, değil mi? (...)" Aynı öğrenci aradan geçen kısa bir zaman dilimi sonrasında, bu kez neşesi, heyecanı kırılmış bir biçimde "mahkeme SBS sınavını yeniden getirmiş. Bu sınav olacak mı olmayacak mı? Mahkeme bu sınavı bir daha yasaklayabilir mi? Şimdi ben ne yapayım? (...)" der. Müfredatın, sık aralıklarla değişmesi, bu değişikliklere ilişkin yargı yerlerinden verilen kararların bu halini "pedagojik" bağlamda nasıl tanımlamak gerekmektedir? Ortaya çıkan olay, bir suçu işaret etmekte midir? Yine,

1.4. Özel Ders Alana Özel Muamele: Okullardan bir okulda, veli toplantısı yapılmaktadır. Srayla her dersin öğretmeni toplantı odasına girmekte ve sorulan sorulara yanıtlar vermektedirler. Öğretmen bazı velilere daha özel davranmaktadır. Diğer velilerin çocukları ile ilgili sordukları sorulara tek tümcelik yanıtlar vermesine karşın, 'daha özel davrandığı' velilerin sorularına uzun uzun yanıtlar vermekte, bu velilerin çocuklarına daha özel önerilerde bulunmaktadır. Bu velilerin çocuklarını çok sevdiğini her ortamda, hatta sınıfta diğer çocukların yanında da söylediğini belirtmektedir. Daha özel davranılmayan veliler merak ederler ve kendi çocuklarını kırmadan, "daha özel çocukları", çocuklarından sorarlar... anlaşılır ki, öğretmen, 'daha özel davrandığı' çocuklara, 'özel ders' vermektedir. (...). [Özel ders vermek yaşağı ihmal edilerek] Buradaki pedagojik suç nedir? Yine,

1.5. Yılanın Başını Küçükken Ezmek ve Biat Kültürü: Okullardan bir okulda, veli toplantısı yapılmaktadır. Srayla her dersin öğretmeni toplantı

---

² Kimi pedagoji uzmanları, belirli bir yaşa kadar, çocukların yalan söylemelerini, onların yaratıcılıkları ile ilişkilendirmekte ve böylesi durumların şedit bir yaklaşımla karşılanması halinde, çocuğun yaratıcılık yeteneğine zarar verilebileceğini söylemektedirler.

odasına girmekte ve sorulan sorulara yanıtlar vermektedirler. Bir öğretmen velilere, “sizlerin çok parası olabilir, çocuklarınıza pahalı cep telefonları alabilirsiniz. Ancak ben, dersimde cep telefonu sesi duymak istemiyorum. Uygulamamı çocuklarınızdan duymuşsunuzdur: Cep telefonunu kapatmadan derse giren öğrencinin telefonu ders sırasında çalarsa, o telefonu çöp kutusuna atıyorum. Lütfen siz de çocuklarınızı uyarınız.”. Eylem, mala zarar verme ile karşılanabilir mi? Cep telefonu ile derse giren, telefonunu açık unutan, henüz temyiz kudreti olmayan bir çocuktur. Eylem ile ceza arasındaki aşırı oransızlığın, yaptırımdan beklenen sonucu karşılama yeteneğine sahip olmadığı açıktır. Ancak, çocuğun diğer çocuklar önünde düşürüldüğü durum, pedagojik açıdan bir suçu işaret etmekte midir? Aşırı düzeydeki bu ve benzeri nitelikteki “eğitim argümanları”, *başları küçükken ezilen* çocuklar yönünden, biat kültürüne hizmet eden argümanlar olarak ortaya çıkmaktadır ve bunun “pedagojik suç” terimi dünyasında bir karşılığı yok mudur?

“... Bilgi ile suçluluk arasındaki bağlantı, işlenen suçun niteliği ile suçlu arasındaki ilişkide kendini gösterir. Bilgili adamın suçu daha kurnazca işlemiş olmasından ibarettir. Ancak bilginin yanında sosyal telkin önleyici olabilir. Okulda okunan değil, görünen şey (iyi görgü) yeni oluşan çocuk ruhu üzerinden ıslah edici, iyiye yöneltici tesirler yapar. Toplam bünyesindeki bütün görenekler ahenk birliği içinde etki yaparsa netice olumlu olabilir. Bu sebeple kötü, bozuk etkiler altında kalan çocuğun okulda iyi görenekle karşılaşması çocuğun karakteri üzerinde hiçbir iz bırakmadan kaybolur gider. (...)³”

2. Zalim, Çocukluğunda Zulme Maruz Kalandır: Yukarıda verilen örneklerin daha da çoğaltılabileceği bilinendir. Geleceğimizin emanet edildiği çocuklarımız, ebeveynlerinden çok, öğretmenleri ile zaman geçirmekte, aracısız / doğrudan doğruya öğretmenlerinin tavır, davranış, söylem, vs’den etkilenmektedirler. Sorun, genel bir sorun olarak değerlendirilebilir ve sözü edilen genel’in değişmesi ile sorunun da büyük oranda ortadan kalkacağı söylenilebilir. Ancak hem zaman akıp gitmekte, bu çocuklar büyümekte, hem de verili ortam herhangi bir değişimi işaret etmemektedir. Bu haliyle, günlük yaşam, kişilik oluşumunda etkin belirleyiciliğini sürdürmektedir. Çocuklarımızın, üstün aktörel değerlere, ulusal bilince sahip olmaları için gereksinilen süreler hızla akıp gitmektedir. Bilinir ki zalim, çocukluğunda zulme maruz kalandır. Ve o zulüm ki, yalnızca bedensel bütünlüğe yönelen eylemler değil ve fakat tinsel bütünlüğe de yönelen eylemlerin toplamıdır. Genel’in değişim yönünde herhangi bir ümit telkin etmemesi, cılız bir ümit ile oturup değişim gününün beklenmesini değil ve fakat gelecek yaşamın bugünden şekillendirilmesini dayatmaktadır; öyle ki, başka bir dünya ve o dünyada başkaca çocuklarımız yoktur.

³ EREM, y.a.g.y., s.232.

3. Geleceğimizi Emanet Ettiğimiz Çocuklarımız: Yapılan kısa açıklamalardan olarak; Baromuz bünyesinde kurulacak bir kurul eliyle, “pedagojik suç” terimi bağlamında, okul öncesi eğitim kurumları, ilköğretim okulları ve liselerle, pedagoji uzmanları ve bu yönde eğitim veren fakülte, kurum, kuruluşlar, eğitim sendikalarıyla da işbirliği yapılarak, “pedagojik suç” tipine uyan eylem verilerinin toplanması, bunların verili mevzuattaki karşılığı olanların ayıklanması ve bu bağlamda yeniden değerlendirilmesi, karşılığı olmayan eylemler yönünden bir tasarinın [özel ceza yasası gibi] hazırlanması, hazırlanan tasarinın Milli Eğitim Bakanlığı, TBMM, Adalet Bakanlığı ve uygun görülecek tüm kurum kuruluşlara dağıtılarak onların da katkılarının sağlanması, tüm bu süreçlerden sonra taslağın yasalaşmasının sağlanması; bu çalışmalar devam ederken pedagojik suç terimi ile ilgili sözü edilen okullarda eğitim çalışmalarının yapılmasının sağlanması, (...) Ülkemiz geleceğine yapılacak önemli bir katkı olarak ortaya çıkacaktır.

İSTEM _____ : Yukarıda açıklanan nedenlerden dolayı,

Baro Levhamıza kayıtlı (ya da değil), meslektaşlarımız arasından “öğretmen kökenli” olanların da yer alacağı, gerektiğinde alanında uzman eğitimbilimcilerin de yer alacağı/katkıda bulunacağı bir Kurul eliyle,

“Pedagojik suç” teriminin tanımlanması ve yapılandırılmasını, bu suçlara ilişkin “özel ceza yasası” taslağı hazırlanmasını, taslağın yasalaştırılmasının sağlanmasını, bu süreç devam ederken ulaşılan sonuçlar bağlamında okullarda eğitim çalışmalarının yapılmasının sağlanmasını, (vb etkinliklerin yapılmasını), saygılarımızla önermek gerekmiştir.

Av. Ali ALTAY
(17773)